

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ ฟังธรรมนิตหนึ่ง ฟังธรรมหมายถึงว่า มันเป็นธรรมะ มันสะท้อนกิเลสเรา เรา มาวัดมาวา เรามาตั้งใจปฏิบัติ เห็นไหม เหมือนนักกีฬา นักกีฬาเวลาลงลูไปแล้วเรามีเวลาแข่งขัน นะ เวลาเราไม่ลงลูไปเราจะเอาอะไรไปแข่งขันกับเขา นี่ก็เหมือนกัน เราลงสนามแล้วนะ เรามา วัดแล้ว เราจะประพฤติปฏิบัติแล้วเราตั้งใจของเรา เราลงลูไปแล้วเราพยายามตั้งใจ มันจะได้หรือ ไม่ได้ไม่เป็นไร นักกีฬาให้ถึงเส้นชัย จะเข้าสู่สุดท้ายก็ให้ได้เข้าเส้นชัย

นี่ก็เหมือนกัน เราทำของเราไป กำหนดมาที่วันแล้วตั้งใจทำ ตั้งใจทำอย่าไปท้อถอย พอ ไปฟังธรรมะแล้ว ฟังสิ่งต่างๆ แล้ว โอ้โฮ.. ทำไมมันลำบากขนาดนั้นหรือ? จะลำบาก จะทุกข์ จะ ยาก จะง่าย จะสะดวกสบายนี่มันเป็นผลของบุญของกรรมนะ

นี่สิ่งที่เขาถามเมื่อวาน เห็นไหม บอกว่า “คนก่อนจะตายมันจะมีอาการอย่างไร?”

มีอาการอย่างไรมันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม มันมีนะ ลูกศิษย์เขามาเล่าให้ฟังอยู่ อยู่ทาง ฉะเชิงเทรา เขาก็คปลาอยู่บ่อยมาก เวลาเขาตายเขาจะเอามือเขากำแล้วชกกันอยู่อย่างนี้ เลือดแดง หมดเลยนะ ทำอยู่อย่างนี้แหละ กิดคูสิ่นั่นคือกรรมของเขา นี่ถ้าคนไม่เข้าใจ แล้วทำไมเขาทำ อย่างนั้นล่ะ? ลูกหลานเขาพยายามเอามือออกไป พอเอามือออกไปปั๊บนะ พอลูกหลานเอามือ ออกไปเขาก็เอามือมาชนอย่างเก๋อีก ชนอยู่อย่างนั้นแหละ นี่มันเป็นความรู้สึกของใจใจ เราไป แก่กันที่ร่างกาย เห็นไหม คูสิเวลาเราร้อนเราก็อาบน้ำ มันก็เย็นที่ร่างกายนี้ใช่ไหม แต่หัวใจมัน เเร่ร้อนมันหายไหม?

นี่ความตั้งใจ กรรมนิมิต เวลากรรมนิมิตนี้ะ คนมีกรรม ถึงเวลาจะสิ้นใจมันจะเห็นนะ คู สิหลวงตาพูดบ่อยมาก คูจิตตกฤหบดี เห็นไหม เวลาจะตายนิมิตพระมาสวดมนต์ให้ฟัง เทวดา มารอรับเลย นี่กรรมนิมิตเขาเห็นนะ ยังมีชีวิตอยู่เขาเห็นแล้ว เห็นเทวดานี้เอารอมารับเลย นั่นล่ะ เวลาตายปั๊บไปเลย จะไปชั้นไหนก็ได้ สวรรค์ทุกชั้นเปิดหมด นั่นคือกรรมดีของเขา เห็นไหม

คนจะตายนี่รีนรีง ยิ้มแยมแจ่มใสเหมือนไปเที่ยว เวลาคนไม่มีกรรมอย่างนี้ แล้วเราศึกษา เราศึกษาว่าเวลาคนใกล้เสียชีวิตเราจะไปช่วยเขา จะอะไรนี่ หลวงตาพูดอย่างนี้นะ พูดว่า

“เวลามีชีวิตอยู่ธรรมะก็ไม่สนใจ เวลาตายแล้วจะมากุสลา รั้มมา”

นี่ท่านพูด เห็นไหม กุสลา รั้มมา มันกุสลาให้คนตายมีประโยชน์อะไร? ท่านจะต่อต้าน แต่ความจริงก็มีประโยชน์ ประโยชน์คือได้ทำบุญนิดหนึ่ง ได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้คนตาย แต่เรามีชีวิตอยู่ ทำไมกุสลา รั้มมา.. นี่กุสลาทำดี อกุสลาทำชั่ว แล้วนี่ทำไมไม่ทำตั้งแต่ตอนนี ถ้า ตอนนีทำแล้วมันจะเป็นสิ่งที่ดีไป

นี่ก็เหมือนกัน คนใกล้ตายมันเป็นผลสุดท้ายของวาระที่เขาจะหมดอายุขัยของเขาแล้ว แต่ สิ่งที่ยังมีชีวิตของเขา เขาไม่ได้ทำอะไรของเขาเลย เราก็มีความรู้ของเรานะ เราจะบอกเขาบอก ว่าให้นึกถึงพุทโธ พุทโธคืออะไรล่ะ? นี่คนที่ยังมีสติอยู่ยังถามได้นะ คนใกล้จะตาย สติไม่ดีมัน จะมาถามอะไรล่ะ? ให้นึกพุทโธนะ ให้นึกถึงคุณงามความดีนะ เขานึกของเขาไม่ออก

นั่นมันเป็นเวรเป็นกรรมของแต่ละบุคคล แต่ความคิดอย่างนี้เป็นความคิดที่ดี ทุกคน อยากจะให้มีความสุขกัน ทุกคนอยากให้เขาไปดี ทุกคนก็คิดความปรารถนาดีทั้งนั้นแหละ แต่ มันเป็นเรื่องสุดวิสัยไง มันเป็นเรื่องของเวรของกรรม เวรกรรมเขาทำของเขา มา แล้วเราก็ พยายามจะส่งให้เขาไปดี ส่งดีก็ตั้งแต่ตอนนี ใจ เราทำคุณงามความดีกัน เราเสียสละกัน เราทำบุญ กุศลของเรา เราทำดีเราเตรียมพร้อมของเรา

นี่ทำดีมันต้องทำพร้อมตั้งแต่ที่นี่ เหมือนปลูกต้นไม้ ปลูกต้นไม้มันต้องพรวนดิน ต้อง ปลูกต้นไม้ตั้งแต่รดน้ำต้นไม้ แล้วต้นไม้มันจะเจริญเติบโตขึ้นมา ใอันนี้จะบอกให้ต้นไม้โตมาๆ มันเป็นลือมาๆ ลือมาก็ต้องค้ำกันอยู่อย่างนั้นล่ะ ไหวหรือไม่ไหวล่ะ?

นี่สิ่งที่ปรารถนาเป็นปรารถนาดี สิ่งทีปรารถนาดีนี่เรื่องของสังคมใช้ไหม เราเป็นคนดี เห็นไหม คุณสิบารมีมันเกิดจากอะไรล่ะ? เกิดจากเราเสียสละ เกิดจากเราทำคุณงามความดีของเรา นี่เกิดบารมี สิ่งนี้ก็เหมือนกัน เราทำคุณงามความดีเพื่อเขาๆ อันนั้นเพื่อเขา แล้วเพื่อเราล่ะ? เพื่อ เราอยู่ไหน?

เพื่อเราต้องคิดนะ ถ้าเพื่อเรานะ นี่เราพยายามจะบริหารจัดการให้ความเข้าใจในเรื่องสังคมทั้งหมด แต่เราลืมไป ถ้าเราบริหารจัดการนะ ถ้าเราเข้าใจเรื่องใจของเรา เราจะบริหารจัดการหัวใจทุกดวงได้หมดเลย

นี่ความลึกลับสงสัยไหม? คนใกล้ตายจะมีความรู้สึกอย่างไร? เขาจะทำคุณงามความดีขนาดไหน? เราไปคิดตรงนั้น แต่ถ้าเราภาวนาของเราแล้วนะ พอจิตมันชำระกิเลสหมดแล้วมันรู้ของมัน เพราะถ้าเรายังมีกิเลสอยู่ จิตนี้มันไปในวิภวัญชะ มันวนไปโดยไม่มีต้นไม่มีปลาย แรงขับ ๑๐๐ เปอร์เซนต์

พอเป็นพระโศคาบันขึ้นมา มันทนแรงขับนั้นออกไปแล้ว เหลืออีก ๗ ชาติ พอเป็นสภิกษาคามีเหลืออีกชาติเดียว พออนาคตมีจะไม่เกิดในภพแล้ว มันจะไปเกิดเป็นพรหมแล้วถึงที่สุดพอมันสิ้นกิเลสไปนี่ อะไรมันเกิด อะไรมันตายล่ะ? แล้วพอถึงสิ้นกิเลสแล้วมันจะเข้าใจวงจรของจิตทั้งหมดเลย พอเข้าใจวงจรของจิต เห็นไหม เราภาวนาเราก่อน เราต้องช่วยตัวเองให้ได้ก่อน ถ้าเราช่วยตัวเองได้แล้ว เราเข้าใจได้แล้ว เราจะเข้าใจเรื่องจิตของทุกดวงหมดเลย

“จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง”

อย่างเช่นใจของเรานี้ ใจของเราก็เกิดตายเหมือนกัน ใจเราก็มีทุกข์เหมือนกัน เราก็แก้ไขใจเราเหมือนกัน พอเราแก้ไขใจเราจบสิ้นกระบวนการแล้ว เราจะเข้าใจจิตทุกๆ ดวงเลย แล้วเราจะช่วยเหลือเขา เราจะเจือจานเขาได้ แต่เราจะเจือจานเขาได้ขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วนี่ว่า เอ๊ะ.. จะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์จะอย่างไร? คนมันไม่เอา คนมันไม่เข้าใจ เราสอนอย่างไรก็ไม่เอา

คนมันไม่เอา เห็นไหม คนไม่เอา คำว่าไม่เอานี้เขาอยากได้นะ คนเกลียดทุกข์ อยากสุขทั้งนั้นแหละ ทุกคนอยากได้ความสุข แต่เขาไม่เข้าใจว่าสุขทุกข์เป็นอย่างไร? เราไปบอกทำให้เขาทำความสุข ให้เขาเสียสละ คุณไปบอกชาวโลก เห็นไหม บอกให้เสียสละ นี่เขาบอกว่าเขาได้อะไรขึ้นมาล่ะ? เขาไม่เห็นได้อะไรขึ้นมาเลย ทั้งๆ ที่เขาอยากได้ แต่เขาไม่รู้ว่าเขาจะอย่างไร

นี่เขาไม่รู้ว่าเขาจะอย่างไร แล้วเราไปแนะนำเขานี้ เขาจะรู้ได้อย่างไร? เขาไม่รู้ไม่เห็นไหม ถึงบอกว่ามันเป็นเรื่องสุดวิสัยไง เราอยากช่วย ทุกคนอยากช่วย อยากจะทำ อยากให้เป็นคุณ

งามความดีทั้งนั้นแหละ แต่มันทำไม่ได้ เราทำแล้วแต่มันเป็นไปไม่ได้ เพราะเขาไม่เข้าใจของเขา เห็นไหม เขาไม่เข้าใจ

นี่ไงมันไม่เปิดใจ ถ้ามันเปิดใจขึ้นมา มันถึงเวลาขึ้นมา มันถึงเวลานี้มันต้องฝึกมาตั้งแต่ ตอนนี้ ถ้าเราฝึกของเรา เราแก้ไขของเรา มันจะเป็นประโยชน์ของเราเนะ เป็นประโยชน์ของเรา เป็นคุณงามความดีของเรา ถ้าเป็นคุณงามความดีของเราแล้ว เห็นไหม เราอุทิศส่วนกุศลได้ เราเจือจานเขาได้ มันเอาเราก่อนนะ ต้องแก้ไขที่เรา

จะนั่นพ่อแม่เรานะ ทั้งพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เราก็อยากเปิดตาใจได้ นี่ทำบุญกุศล อุทิศ ส่วนกุศล เลี้ยงข้ามภพข้ามชาติ เขาไปเกิดที่ดี เพราะในพระไตรปิฎกมีมากที่ไปเกิดเป็นเทวดา แล้วนี่เราได้สมบัตินี้มาอย่างไร? ทั้งๆ ที่เวลาเขาไปนี่เขาไม่รู้เนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปช่วยสงเคราะห์ แล้วก็ไปเกิดเป็นเทวดา นี่ได้ เพราะอะไร? ได้เพราะเห็นแสงฉัพพรรณรังสีของพระพุทธเจ้า สิ่งที่ได้มาได้มาอย่างไร? ไปเกิด เป็นเทวดาแล้วนี่สิ่งนี้ได้มาอย่างไร? มันได้มาจากสิ่งที่ทำเป็นบุญกุศลแล้วมันส่งไป

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราดูแลพ่อแม่เรา เราพยายามของเรา ท่านจะคิดอย่างไรเรื่องของท่าน เห็นไหม พ่อแม่ของเราเป็นพระอรหันต์ของลูก เป็นพระอรหันต์ของเรานะ เราเกิดมาชีวิตนี้เรา ได้มาจากท่าน แล้วถ้าเราสงเคราะห์ เราพยายามอยู่ แล้วถ้ามันสุดวิสัยมันก็เรื่องสุดวิสัย ทำแล้ว สุดวิสัยก็เรื่องสุดวิสัย

นี่ก็เหมือนกัน นี่เราปรารถนาดีกับสังคม เราพยายามทำดีที่สุด ไม่ใช่บอกว่าทำไม่ได้แล้ว ไม่ทำ ทำได้! ทำได้ส่วนหนึ่ง คุณดูอย่างร่างกาย เห็นไหม เรามีสารเคมี เรามีการรักษาได้ แต่จิตใจ มันต้องอาศัยธรรมะรักษา ถ้าอาศัยธรรมะรักษาเราก็อช่วยเหลือเขา

นี่ชวนกัน การฟังธรรม การแสดงธรรม การต่างๆ สิ่งที่แสดงธรรม ธรรมนี้มันไปสะกิด ใจนะ ถ้ายังไม่สะกิดใจ ไม่เอ๊ะ.. ไม่รู้สึกเลย มันก็ยังมีคอบอดอย่างนั้นแหละ คิดว่าตัวเองถูกอยู่ ตลอดไป เพราะมันคิดด้วยสามัญสำนึกของตัวเอง เห็นได้แค่นั้นไง วุฒิภาวะได้แค่นี้ คิดได้เท่านั้นแหละ แต่ถ้าวุฒิภาวะมันสูงขึ้นไปนะ มันเห็นไป มันสูงขึ้นไป แล้วความดีในโลกนี้มันยังไม่มีแค่นี้ไง

ความดีที่ยิ่งกว่านี้ยังมีอยู่.. เราทำดีขนาดไหนก็แล้วแต่ ความดีที่ยิ่งกว่านี้ยังมีอยู่ แล้วความดีเป็นอย่างไรล่ะ? ความดีอย่างหยาบ ความดีอย่างละเอียด.. ความดีอย่างหยาบๆ นี่ทาน เห็นไหม ทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ถ้าถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนหนึ่ง สมาธิร้อยหนพันหนไม่เกิดปัญญาขึ้นมา

ร้อยหนพันหนนะ นี่เราทำสมาธิ เราถือศีลแล้วเราปฏิบัติของเรามันมีบุญกุศลมาก บุญกุศลตรงไหน? บุญกุศลให้มันเป็นไป ถ้าจิตมันเป็นสันตภิฎฐิโก จิตมันสัมพัส มันเป็นปัจฉัตตัง มันโอโฮ! โอโฮ! พอโอโฮ.. มันก็ปล่อยใช่ไหม? คุณเรามีความทุกข์ในหัวใจ เราก็แบกไว้หนักหนาเลย พอมันเห็นทุกข์มันก็ทิ้ง พอมันทิ้งมันก็ปล่อย ปล่อยมันก็ว่าง มันก็สะดวก มันก็สบาย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันเข้าใจ มันโอโฮ.. มันก็ปล่อย เห็นไหม พอมันปล่อยขึ้นมา มันปล่อยสิ่งต่างๆ ขึ้นมา นี่ไงถ้ามันสัมพัสขึ้นมา คุณสมบัติมันอยู่ตรงนี้ รู้ว่าสิ่งที่ไม่ดีแต่ก็ยังแบกหามไว้อย่างนั้นแหละ ทิ้งไม่เป็น ทิ้งไม่ได้ แต่ถ้ามันไปเห็นทุกข์บีบมันทิ้งเลย ทิ้งเลย นี่พอทิ้งเลยสมบัติอะไรจะมีค่าเท่านี้ สมบัติอะไร?

ถ้าพอจิตใจเป็นอย่างนี้บีบ การเสียสละนะมันทำได้หมดแหละ มันเสียสละได้หมดเลย ถ้ามันเสียสละไม่ได้นะ มันไปคิดไป พอเรามีสมาธิ เห็นไหม ว่างๆ ว่างๆ มันก็ไปหวงแหน พอไปหวงแหนขึ้นไปแล้ว สิ่งที่หวงแหนนี่นะมันจะเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา เราจะรักษาไว้ขนาดไหนนะมันก็จะเป็นอย่างนี้ มันต้องเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา พอเสื่อมสภาพไปแล้วนะทุกข์มากเลย อยากได้ พออยากได้ก็ทุกข์สองชั้น สามชั้น เห็นไหม

แต่ถ้าเราตั้งสติของเรา เรากำหนดของเรา มันจะว่าง มันจะปล่อยวางมันเรื่องของมันหน้าที่ของเรานะ.. ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เราสร้างเหตุปัจจัยของเราไว้ ถ้าเหตุปัจจัยมันพอ เหตุปัจจัยมันเป็นนะ สมาธิมันอยู่กับเราไม่มีเสื่อมเลย สมาธิอยู่กับเราตลอดไป แต่มีเหตุปัจจัย เราสร้างเหตุและปัจจัย หน้าที่ของเราตั้งสติแล้วเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา สิ่งที่จะเป็นหรือไม่เป็นมันเรื่องของเหตุปัจจัย ถ้าเหตุมันพอแล้วมันไม่เป็นไปได้อย่างไร? มันเป็นไปไม่ได้หรือที่มันจะไม่เป็นอย่างนั้น มันต้องเป็นอย่างนั้น โดยธรรมดา เพราะแรงหนุนมันพอไป

นี่หน้าที่เราทำตรงนี้ ถ้ามันเข้าใจตรงนี้บีบ เห็นไหม พอมันว่างขึ้นมาก็ โอโฮ.. โอโฮ.. ไปคิดมันไป เราไม่สนใจเลย ไม่สนใจสมาธิเลย ไม่สนใจสิ่งที่เป็นเลย แต่เรามีสติของเราอยู่ เราสร้างเหตุของเราอยู่ สมาธิมันติดแนบอยู่กับจิตตลอดเวลา มันไม่ไปไหนหรอก แต่ถ้าเราไปคิด

มัน อยากรู้ โอ้โฮ.. ถนอมรักษาเลย เลื่อมหมด เลื่อมหมดเลย เลื่อมหมดเพราะอะไร? เพราะนั่นมัน เป็นวิบาก มันเป็นผล

เรากินอาหารเข้าไปในท้องแล้วจะให้อืดตลอดไปได้ไหม? เป็นไปไม่ได้หรอก แต่ถ้าเรากินอาหารอยู่บ่อยๆ ในท้องเรามันจะหิวไหม? มัน เป็นไปไม่ได้ก็เหมือนกัน เพราะเรากินอาหารอยู่ตลอดเวลา

นี่ก็เหมือนกัน จิตมีสติตลอดเวลา กำหนดคำบริกรรมอยู่ตลอดเวลา กำหนดออกไป มัน เป็นหรือไม่เป็น อาหารตกใส่ปากลงท้อง มัน เป็นความรู้สึกอึดขึ้นมา แต่เรากำหนดสติ เห็นไหม กำหนดพุทโธทำไมมัน ไม่เป็นสมาธิขึ้นมาบางที ไม่เป็นสมาธิขึ้นมาบางทีเพราะ! เพราะมันมีแรงต่อต้านในหัวใจ มันมีกิเลส มันมีตัณหา เพราะกิเลสมันอยู่กับเรา พอกิเลสอยู่กับเรามันก็บีบเพื่อน พอบีบเพื่อนเราก็อึดหาเหตุหาผลใช่ไหม? หาอุบายวิธีการ

หาอุบายนะ นี่ถ้าเราทำเหมือนเดิมตลอดไป คูสิเวลาคนเขาไปเดินทาง เขาไปทางหนึ่ง กลับทางหนึ่งเพื่อไม่ให้ศัตรูเขาดักทางได้ นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามันทำอยู่ ไปทางนั้นกลับทางนั้น ทุกวันๆ เขาดักมัน ได้หมดเลย กิเลสมันรู้ทันใจ มันก็เป็นอุบายนะ เป็นอุบาย พุทโธ พุทโธ พุทโธ บ้าง พุทโธแล้วกำหนดลมหายใจ

นี่หาเหตุหาผล หาอุบายวิธีการไม่ให้กิเลสมันทันกับคำบริกรรมของเรา เห็นไหม กิเลสมันทันแล้วมันก็สร้างภาพ มันก็ทำให้เราไม่ได้ แต่พอกิเลสนะ ถ้าเราจริงจังของเรา สติของเราจริงจังกับเรา เรากำหนดด้วยความชัดเจนของเรา กิเลสมันสู้ธรรมะไม่ได้.. กิเลสไม่กลัวอะไรเลย กิเลสนี้ไม่เคยกลัวอะไร ความคิดเรานี้ ความรู้สึกของเราไม่เคยกลัวอะไรเลย เพราะคิดเป็นเราใช่ไหม? ความรู้สึกเป็นเรา เราคิดเอง เราว่าเราคิดถูกหมดแหละ

กิเลสไม่เคยกลัวใครเลย กิเลสกลัวธรรมะ กลัวสติ กลัวคำบริกรรม ชัดๆ นี่มันกลัว อ้าว.. จริงๆ แล้วมันต้องสงบได้ มันต้องอยู่ในอำนาจของเรา แล้วตั้งใจทำไป ตั้งใจทำไป นี่พอมันชำนาญในวสี ชำนาญในการกระทำ ชำนาญในเหตุในผลนะ จิตตั้งมั่นทำความสงบบ่อยครั้งเข้า จนจิตมีกำลัง แล้วเราก็อ้อออกไปทำงาน ออกไปทำงานในวิปัสสนานะ ออกไปทำงานด้วยปัญญา โลกุตตรปัญญา ทำอย่างนั้นขึ้นมาแล้วมันจะเห็นผลนะ

เราตั้งใจแล้ว เราลงสนามแล้วนะ ลงลู่วิ่งแล้วเราพยายามของเรา จะทุกข์จะยาก งานทางโลกเรายังเหนื่อยล้ามาเลย เห็นไหม งานทางโลกงานแก้หาอาหารมาเลี้ยงร่างกายเท่านั้นแหละ แต่งานในการนั่งสมาธิภาวนามันเป็นงานแก้ไขจิตใจนะ แล้วแก้ไขจิตใจ พอแก้ไขจิตใจได้ คุณิบุพเพนิวาสานุสติญาณมันเกิดตายมาขนาดไหน? จตุปบาทญาณมันจะไปขนาดไหน? มันรู้มันเห็นนะ ถ้าไม่รู้ไม่เห็นแก้กิเลสไม่ได้ จบสิ้นกระบวนการไม่ได้

นี่ในงานนี้มันละเอียด งานละเอียดคือมันเป็นความรู้สึกของเราเอง เราควบคุมความรู้สึกเราเอง เราเคยเจอนะ คนที่เขาไม่เข้าใจเขาบอกว่า เอ๊ะ.. เรามาเดินไปเดินมานี่ทำไม? เขาไม่รู้ทำไมไม่มีงานทำหรือ? พระไม่มีงานทำหรือ? เห็นเดินไปเดินมา เดินไปเดินมา ไม่รู้หรือว่าเดินไปเดินมานั้นทำยากมาก เพราะธรรมคามันไม่ยอมอยู่ในทางจงกรมไง ถ้ามีกิเลสมันเดินไปเดินมาแค่นี้ไม่ได้ มันจะออกนอกกลุ่มออกทางไง

เดินไปเดินมานั้น ถ้าจิตมันสงบนะเดินอยู่ได้เป็นวันๆ เขาเรียก “คนมีงานทำ” นั่งสมาธิอยู่ได้ เดินจงกรมอยู่ได้มันมีงานแล้ว เห็นไหม นี่งานอันละเอียด ละเอียดคือเอาใจเราได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ตั้งใจ มาแล้วตั้งใจทำ ตั้งใจนี่คือสติ พอสติมันดี ทำอะไรทุกอย่างมันก็เป็นเหตุเป็นผล ถ้าเราเดินเล่น สักแต่ว่า พอสักแต่ว่ามันถึงงานสักแต่ว่า เวลามันท้อใจ มันเหนื่อยใจนะ เฮ้อ! เฮ้อ.. ก็ทำไปๆ นี่สักแต่ว่าแล้ว

ถ้าตั้งใจแล้วตั้งสติขึ้นมา สติพร้อม เห็นไหม ถ้ามีสติ ความเพียรจะเป็นความเพียรชอบ ถ้าไม่มีสติมันเป็นสักแต่ว่าทำ สักแต่ว่าก็เหมือนไม่มีสติไม่มีสติตั้งก็ทำไป แต่มันจะเป็นอย่างนี้ เพราะสติตั้งแล้วเดี๋ยวก็อ่อน เดี๋ยวก็เข้มแข็งขึ้นมา ต้องหัดฝึกหัดแล้วจะเห็นเหตุเห็นผล แล้วเราจะเอาตัวเรารอดได้ เอวัง